

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE YENİ YAKLAŞIMLAR - 1

Editörler:
Refik Turan
Ali Murat Sünbül
Hakan Akdağ

Sait AKBAŞLI • Hakan AKDAĞ • Nadire Emel AKHAN • Adnan ALTUN
Bahri ATA • Ebru AVCI • Sabahattin ÇİFTÇİ • Yasin DOĞAN • Sevim GÜVEN
Barış KAYA • Selahattin KAYMAKÇI • Gökçe KILIÇOĞLU • Zihni MEREY
Ali MEYDAN • Adem ÖCAL • İbrahim SARI • Ömer Faruk SÖNMEZ • Kadir ULUSOY
Namık Kemal YEŞİLTAŞ • Erkan YEŞİLTAŞ

2. Baskı

Editörler: Prof. Dr. Refik TURAN
Prof. Dr. Murat SÜN BÜ L
Yrd. Doç. Dr. Hakan AKDA Ğ

SOSYAL BİLGİLER Ö Ğ RETİMİNDE YENİ YAKLAŞ IMLAR - I

ISBN 978-605-5885-73-1

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğ u yazarlarına aittir.

© 2014, Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları
Pegem Akademi Yay. Eğ t. Dan. Hizm. Tic. Ltd. Ş ti.ne aittir.
Anılan kuruluş un izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri,
kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt
ya da başka yöntemlerle çoğ altılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.
Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.
Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında
yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları
satın almamasını diliyoruz.

1. Baskı: Ş ubat 2009, Ankara

2. Baskı: Mart 2014, Ankara

Yayın-Proje Yö netmeni: Ayş eğ ü l Eroğ lu

Dizgi-Grafik Tasarım: Cemal İ nceoğ lu

Kapak Tasarımı: Gürsel Avcı

Baskı: Sarıyıldız Matbaacılık Ltd. Ş ti.

İ vogsan Ağ aç İ Ő leri Sanayi Sitesi 523. Sk. No:31

Yenimahalle-ANKARA

(0312-395 99 94)

Yayıncı Sertifika No: 14749

Matbaa Sertifika No: 23593

İ letiş im

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA

Yayınevi 0312 430 67 50 - 430 67 51

Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60

Dağı tım: 0312 434 54 24 - 434 54 08

Dağı tım Belgeç: 0312 431 37 38

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İ nternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

SUNUŞ

Günümüz eğitime bakıldığında, nereden nereye geldiğimiz daha rahat anlaşılabilir. Önemli mesafeler alınmasına karşın halen daha pek çok sorunumuz olduğunu biliyoruz. Annelerin, babaların, öğretmenlerin, öğrencilerin ve eğitimle ilgili pek çok kişinin eğitimden şikâyetleri, beklentileri ve görüşleri var. Eğitimde arayışlar vardır, olacaktır, geçici değildir sürekli olmalı ve yayılmalıdır. Bu çalışmanın amaçlarından birisi, sosyal bilgiler öğretimi alanında bu arayışları bilimsel temelde sistemli olarak sürdürme ve hedef kitlelere ulaştırmaktır.

Hepimizin tanık olduğu bilim ve teknoloji, politika, ekonomi, enformasyon, uluslararası ilişkiler ve sosyal bilimler alanındaki bugünkü ve gelecekteki hızlı ve çağdaş gelişmelerin eğitimin niteliğini dolayısıyla eğitimin tüm alanlarını etkileyeceği şüphesizdir. Kentleşme, nüfus artışı, kişisel özgürlük, bireysel, ailevi ve toplumsal değerler krizi, yerel yönetim ve kültürel gelişme istekleri, eğitime artan talep vb. çağdaş sorun ve yöntemler elbette ki eğitim sistemlerini, öğretim amaç ve yöntemlerini, aile, çocuk, öğretmen ve eğitimle ilgili tüm değişkenleri etkileyecektir.

Geleceğe yönelik bu hızlı değişim ortamında soysa bilimler öğretimi uzmanları, geleceği iyi okumak; çocuk ve gençlerin, geleceğin getireceği yeni durumlara etkin bir şekilde uyum sağlamalarına yardımcı olmak konusunda ister istemez eğitim anlayışlarını yeniden gözden geçirmek zorundalar.

Bugün içinde bulunduğumuz durumu ve eğitimde yaşanan kargaşayı daha iyi anlamak için bireyleri eleştirmekten uzaklaşıp sisteme yönelmemiz bizi sağlıklı düşünce ve tavırlara ulaştırır. ‘Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar I’ sosyal bilgiler öğretim sistemini, kavramları, uygulamaları ve yaklaşımları bilimin ışığında sorgulayan, araştıran, tartışan ve fikirler sunan bir kitaptır. Sosyal bilgiler öğretimini çok yönlü öğrenmek ve bu alana farklı açılardan bakabilmek için kendi konu alanlarının uzmanları ‘Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar I’ in muhtevasında bir araya geldi.

Siz değerli öğretim elemanı, öğretmen, öğrenci ve okuyucularımızın görüş ve eleştirileri ile sosyal bilgiler alanında yeni pencereler açarak yaşamın renklerine değişik bakış açıları geliştirmeyi amaçlıyoruz. Bilimsel yaklaşımlarla, ön yargıdan uzak, alanımızdaki eğitim problemlerini merkeze alan ve sosyal bilgilerin çok geniş alanlarında herkesin bir ölçüde kendisiyle ilgili anlamları bulabileceği bir platformu; “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar I” i sizlere sunmaktan kıvanç duyarız.

Editörler

Bölümler ve Yazarları

1. Bölüm: Sosyal Bilgilerin Tanımı, Amacı, Önemi ve Türkiye'deki Yeri

Yrd. Doç. Dr. Hakan AKDAĞ
Gaziantep Üniversitesi, Nizip Eğitim Fakültesi

2. Bölüm: 'Sosyal Bilgiler Ünitesi' Kavramı Üzerine Bazı Düşünceler

Doç. Dr. Bahri ATA
Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi

3. Bölüm: Sosyal Bilgiler Öğretiminde Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi

Doç. Dr. Sait AKBAŞLI
Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

4. Bölüm: Sosyal Bilgiler Program ve Ders Kitaplarında Birinci Elden Kaynak ve Kanıt Kullanımı: ABD, İngiltere ve Türkiye Karşılaştırması

Yrd. Doç. Dr. Yasin DOĞAN
Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

5. Bölüm: Sosyal Bilgiler Derslerinde Zaman Becerileri

Yrd. Doç. Dr. İbrahim SARI
Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

6. Bölüm: Sosyal Bilgiler ve Düşünme Becerileri

Yrd. Doç. Dr. Barış KAYA
Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi

7. Bölüm: Sosyal Bilgiler Öğretiminde Proje Tabanlı Öğrenme

Doç. Dr. Sabahattin ÇİFTÇİ
Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi

8. Bölüm: Sosyal Bilgiler Derslerinde Karikatürlerin Kullanımı

Yrd. Doç. Dr. Adnan ALTUN
Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

9. Bölüm: Sosyal Bilgiler Öğretiminde Afet ve Deprem Eğitimi

Arş. Gör. Namık Kemal YEŞİLTAŞ
Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi

10. Bölüm: Sosyal Bilgiler Öğretiminde Gezi-Gözlem ve Doğa Eğitimi

Doç. Dr. Ali MEYDAN
Neuşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

11. Bölüm: Sosyal Bilgiler Dersinde Mekânı Algılama Becerisini Yeniden Düşünmek

Doç. Dr. Adem ÖCAL

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi

12. Bölüm: Üstbilis ve Sosyal Bilgiler Öğretimindeki Yeri

Yrd. Doç. Dr. Ebru AY

Niğde Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

13. Bölüm: Sosyal Bilgiler Programında Tarih Öğretimi

Doç. Dr. Kadir ULUSOY

Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

14. Bölüm: Sosyal Bilgiler Öğretiminde Bir Materyal Olarak Çalışma Yaprakları

Doç. Dr. Selahattin KAYMAKÇI

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi

15. Bölüm: Yansıtıcı Soruşturma (Reflective Inquiry) Yaklaşımı Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi

Doç. Dr. Zihni MEREY

Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Öğr. Gör. Dr. Gökçe KILIÇOĞLU

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi

16. Bölüm: Yaratıcı Dramanın Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılması

Yrd. Doç. Dr. Nadire Emel AKHAN

Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

17. Bölüm: Sosyal Bilgiler Öğretiminde Bilgisayar Kullanımı ve Bilgisayar Tabanlı Materyal Geliştirme

Yrd. Doç. Dr. Erkan YEŞİLTAŞ

Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Yrd. Doç. Dr. Ömer Faruk SÖNMEZ

Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

18. Bölüm: Demokrasi Eğitimi

Yrd. Doç. Dr. Sevim GÜVEN

Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

İÇİNDEKİLER

Sunuş	iii
Bölümler ve Yazarları	iv
İçindekiler	vi

1. Bölüm

SOSYAL BİLGİLERİN TANIMI, AMACI, ÖNEMİ ve TÜRKİYE'DEKİ YERİ

(ss: 1/24)

Giriş	2
Sosyal Bilgiler Nedir?	3
Sosyal Bilgilerin Amacı ve Önemi	6
Sosyal Bilgilerin Gelişimi ve Türkiye'deki Yeri	14
Sonuç	21
Değerlendirme Soruları	21
Kaynakça	21

2. Bölüm

'SOSYAL BİLGİLER ÜNİTESİ' KAVRAMI ÜZERİNE BAZI DÜŞÜNCELER

(ss: 25/42)

Giriş	26
Ünite Nedir?	26
Sosyal Bilgiler Program Geliştirme Yaklaşımları	27
ABD'li Eğitimcilerin Sosyal Bilgiler Ünitesi Planlamaya Yaklaşımları	30
Türkiye'de Sosyal Bilgiler Programı Üniteleri Geliştirme Çalışmaları	32
Ünite ve Proje Arasındaki Farklar	36
Sonuç	38
Etkinlik Zamanı	39
Değerlendirme Soruları	40
Kaynakça	40

3. Bölüm

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE VATANDAŞLIK ve İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ

(ss: 43/84)

Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitiminin Anlamı, İlkeleri ve Amaçları	45
Vatandaşlık Eğitiminde İnsan ve Toplum	50
Toplum Hayatını Düzenleyen Kurallar	52
Egemenlik	54
Demokrasi	57

Anayasada Vatandaşların Hak ve Ödevleri.....	59
Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler.....	62
Siyasal Hak ve Ödevler	64
Cumhuriyetin Temel Nitelikleri.....	66
Yasama	68
Yürütme	72
Yargı	77
Sonuç.....	80
Değerlendirme Soruları.....	81
Kaynakça.....	83

4. Bölüm

SOSYAL BİLGİLER PROGRAM VE DERS KİTAPLARINDA BİRİNCİ ELDEN KAYNAK ve KANIT KULLANIMI: ABD, İNGİLTERE ve TÜRKİYE KARŞILAŞTIRMASI

(ss: 85/128)

Giriş	86
Ders Programlarında Birinci Elden Kaynak ve Kanıt Kullanımı	86
Ders Kitaplarında Birinci Elden Kaynak ve Kanıt Kullanımı	94
Sonuç.....	103
Değerlendirme Soruları.....	104
Kaynakça.....	104
Ek 1a.....	108
Ek 1b.....	110
Ek 2.....	113
Ek 3.....	116
Ek 4a.....	121
Ek 4b.....	122
Ek 5.....	124

5. Bölüm

SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE ZAMAN BECERİLERİ

(ss:129/145)

Giriş	130
Zaman Becerileri.....	131
Zaman Kavramının Öğretimi Üzerine Genel Bir Bakış.....	132
Zaman ve Kronoloji Öğretimi İçin Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine Öneriler.....	134
Zaman ve Kronolojiyi Öğretme Etkinlikleri.....	134
Eğitimsel Bir Araç Olarak Zaman Şeritleri	136
Zaman Şeridi Oluşturma	139
Zaman Şeritlerini Kullanma	140
Çeşitli Zaman Şeritleri	141
Sonuç.....	142

Değerlendirme Soruları	143
Kaynakça.....	143

6. Bölüm

SOSYAL BİLGİLER ve DÜŞÜNME BECERİLERİ

(ss: 147/163)

Giriş	148
Düşünme Becerilerine Genel Bir Bakış	150
Karar Verme Becerisi	153
Yaratıcı Düşünme Becerisi	154
Eleştirel Düşünme Becerisi	155
Sosyal Bilgiler Derslerinde Düşünme Becerilerinin Öğretimi İçin Kullanılabilecek Bazı Stratejiler	157
Sonuç.....	160
Değerlendirme Soruları	161
Kaynakça.....	161

7. Bölüm

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE PROJE TABANLI ÖĞRENME

(ss: 165/190)

Giriş	166
Proje Tabanlı Öğrenme.....	166
Proje Türleri ve Proje Tabanlı Öğrenmede Konu Seçimi	169
Proje tabanlı Öğrenme Sürecinde Öğretmenin Rolü.....	172
Proje tabanlı Öğrenmenin Aşamaları ve Proje Tabanlı Öğrenmenin Sınıfta Uygulanması.....	173
Neden Proje Tabanlı Öğrenme?	175
Proje Tabanlı ve Probleme Dayalı Öğrenme Arasındaki Benzerlikler ve Farklılıklar	176
Proje Tabanlı Öğrenmenin Değerlendirilmesi	177
Portfolyo Değerlendirme	177
Rubrikler (Performans Değerlendirme /Derecelmeli Puanlama Ölçekleri)	178
Sonuç.....	179
Örnek Etkinlik 1: Proje Tabanlı Öğrenme	180
Örnek Etkinlik 2: Proje Tabanlı Öğrenem	182
Örnek Form 1	184
Örnek Form 2	185
Örnek Form 3	186
Değerlendirme Soruları	187
Kaynakça.....	188

8. Bölüm

SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE KARİKATÜRLERİN KULLANIMI

(ss: 191/212)

Giriş	192
Sosyal Bilgiler Eğitiminde Karikatürler	192
Bir Öğretim Tekniği Ya Da Öğretim Materyali Olarak Karikatürler	199
Karikatürlerin Değerlendirme Aracı Olarak Kullanılması	206
Sonuç	207
Değerlendirme Soruları	208
Etkinlik Örneği	209
Kaynakça	211

9. Bölüm

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE AFET ve DEPREM EĞİTİMİ

(ss: 213/240)

Giriş	214
Afetin Tanımı ve Çeşitleri	215
Afetlerin Nedenleri ve Sonuçları	215
Deprem ve Deprem Oluşum Mekanizması	218
Türkiye'nin Depremselliği (Sismisitesi)	219
Depremlerin Coğrafi Dağılışı	220
Geçmişten Günümüze Deprem İnanışları	221
Deprem Eğitimi ve Önemi	222
Deprem Eğitiminin Amacı ve Kademeleri	224
Ülkemizde Deprem Eğitiminin Tarihsel Gelişimi	225
Deprem ve Çocuk	225
Yeni Sosyal Bilgiler Programlarında Afet ve Deprem Eğitimi	226
Sonuç	232
Etkinlik Adı: Kendimizi Sınayalım	235
Değerlendirme Soruları	238
Kaynakça	239

10. Bölüm

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE GEZİ-GÖZLEM ve DOĞA EĞİTİMİ

(ss: 241/262)

Giriş	242
Gezi-Gözlem	243
Doğa Eğitimi	254
Sonuç	257
Değerlendirme Soruları	260
Kaynakça	260

11. Bölüm

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE MEKÂNI ALGILAMA BECERİSİNİ YENİDEN DÜŞÜNMEK

(ss: 263/278)

Giriş	264
Mekânı Algılama Becerisine Epistemolojik Yaklaşım	265
Sonuç	275
Etkinlik Örneği	276
Değerlendirme Soruları	277
Kaynakça.....	277

12. Bölüm

ÜSTBİLİŞ ve SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDEKİ YERİ

(ss: 279/297)

Giriş	280
Üstbilis	280
Üstbilis sel Stratejiler	284
Üstbilis sel Stratejilerin Öğretimi	287
Üstbilis Stratejilerini Geliştirme Yolları	288
Sosyal Bilgiler ve Üstbilis	289
Sonuç	293
Değerlendirme Soruları	293
Örnek Etkinlik: Üstbilis	294
Kaynakça.....	295

13. Bölüm

SOSYAL BİLGİLER PROGRAMINDA TARİH ÖĞRETİMİ

(ss: 299/321)

Giriş	300
Yeni Sosyal Bilgiler Programı	300
Sosyal Bilgiler Öğretiminde Tarih	302
Yeni Sosyal Bilgiler 4-7. Sınıf Programlarındaki Tarih Konularının Değerlendirilmesi	305
Yeni Sosyal Bilgiler Programında Tarih Konuları	307
Sonuç	312
Değerlendirme Soruları	315
Etkinlik Örneği	316
Kaynakça.....	320

14. Bölüm

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE BİR MATERYAL OLARAK ÇALIŞMA YAPRAKLARI

(ss: 323/340)

Giriş	325
Çalışma Yaprakları Nedir?	326
Çalışma Yapraklarının Tarihsel Temelleri.....	326
Çalışma Yapraklarının Bölümleri	327
Çalışma Yaprakları Hazırlanırken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar.....	329
Çalışma Yaprakları Uygulanırken Dikkat Edilmesi Gereken Kurallar.....	330
Çalışma Yaprakları Kullanımının Yararları	331
Çalışma Yapraklarının Kullanımının Sınırlılıkları.....	332
Çalışma Yaprakları Hazırlanırken Takip Edilecek İşlem Basamakları	332
Çalışma Yapraklarının Sosyal Bilgiler Öğretimindeki Kullanım Alanları.....	334
Sonuç.....	336
Değerlendirme Soruları	336
Kaynakça.....	337
Ek 1: Örnek Çalışma Yaprağı: Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri	339
Ek 2: Çalışma Yapraklarının Bölümleri: Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Organları.....	340

15. Bölüm

YANSITICI SORUŞTURMA (REFLECTİVE İNQUIRY) YAKLAŞIMI OLARAK SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ

(ss: 341/357)

Giriş	342
Yansıtıcı Soruşturma Nedir?	343
Sosyal Bilgilerde Yansıtıcı Soruşturma Anlayışının Felsefi Temelleri	343
Yansıtıcı Soruşturma Olarak Sosyal Bilgilerde Amaç, İçerik ve Yöntem	344
Sosyal Bilgilerde Araştırma-İnceleme Yaklaşımı	346
Araştırma-İnceleme Yoluyla Sosyal Bilgiler Öğretimini Destekleyen Etkinlikler.....	347
Yansıtıcı Soruşturmada Yer Alan Temel Beceriler	349
Yansıtıcı Düşünmenin Temel Özellikleri.....	352
Yansıtıcı Düşünen Öğretmenin Temel Özellikleri.....	353
Sonuç.....	353
Etkinlik Zamanı: Probleme Dayalı Öğrenme Yaklaşımı	354
Değerlendirme Soruları	355
Kaynakça.....	355

16. Bölüm
YARATICI DRAMANIN SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE
KULLANILMASI

(ss: 359/385)

Giriş	360
Drama Teriminin Tanımı ve Eğitimde Kullanılması	360
Eğitimde Dramanın Tarihçesi	362
Eğitsel Drama Teriminin Benzer Terimlerden Farkı	364
Yaratıcı Drama ve Uygulanma Aşamaları	365
Sosyal Bilgiler ve Yaratıcı Drama	369
Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılması	374
Sonuç ve Öneriler	378
Değerlendirme Soruları	381
Kaynakça	381
Etkinlik Örneği: Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanma	384

17. Bölüm
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE BİLGİSAYAR KULLANIMI ve
BİLGİSAYAR TABANLI MATERYAL GELİŞTİRME

(ss: 387/413)

Giriş	388
Teknoloji	389
Eğitim Teknolojisi	389
Öğretim Teknolojisi	390
Bilgisayar Nedir?	390
Bilgisayarların Eğitimde Kullanılması	390
Bilgisayar Destekli Öğretim (BDÖ)	391
Bir Eğitim Yazılımı Hazırlanırken Dikkat Edilmesi Gerekenler	405
Bilgisayar Destekli Öğretimin Yararları	406
Bilgisayar Destekli Öğretimin Sınırlılıkları	407
Sonuç	408
Değerlendirme Soruları	409
Örnek Etkinlik	410
Kaynakça	412

18. Bölüm
DEMOKRASİ EĞİTİMİ

(ss: 415/436)

Giriş	416
Demokrasinin Tarihi	417
Demokrasinin Temel Prensipleri	420
Demokrasi ve Eğitim	422
Demokrasi Eğitimin ve Sosyal Bilgiler Dersi	427
Sonuç	431
Değerlendirme Soruları	432
Etkinlik Örneği	433
Kaynakça	435

1. Bölüm

SOSYAL BİLGİLERİN TANIMI, AMACI, ÖNEMİ ve TÜRKİYE'DEKİ YERİ*

Yrd. Doç. Dr. Hakan AKDAĞ

Gaziantep Üniversitesi, Nizip Eğitim Fakültesi

Kazanımlar

- ☐ Sosyal Bilgilerin ne olduğu,
- ☐ Sosyal Bilgilerin amacı ve önemi,
- ☐ Sosyal Bilgilerin Türkiye'deki yeri hakkında bilgi sahibi olacaksınız...

Konu Başlıkları

- ☐ Giriş
- ☐ Sosyal Bilgiler Nedir?
- ☐ Sosyal Bilgilerin Amacı ve Önemi
- ☐ Sosyal Bilgilerin Gelişimi ve Türkiye'deki Yeri
- ☐ Sonuç
- ☐ Değerlendirme Soruları
- ☐ Kaynakça

* Söz konusu bölümde yer alan bilgilerin bir kısmı yazarın doktora tezinden özetlenmiştir.

“Bilimsel merak; araştırmacıların, kanıtların geçerliliğini ve ilgili yorumları sorgulamalarını gerektirir ve araştırma böylece ortaya çıkar.”

Wayne G. Watson

Giriş

Geçmişten günümüze insanoglu kendini ve dogayı, yani içinde bulunduğu dünyayı anlamaya çalışmıştır. Kendi dimağında oluşturduğu sorulara cevap aramış bulduğu cevapları da yaşamına yansıtmaya çaba göstermiştir.

Günümüz yaşamında ise artık önemli olan bilgi ve bilgiye ulaşma olarak değişmiştir. Başka bir ifade ile bilginin elde edilme süreci önem kazanmıştır. Mevcut bilgileri de insanoglu ancak eğitim yoluyla elde edebilir. İnsanoglu yaşamı süresince mevcut bilgilerini değiştirebilir veya geliştirebilir. Birey bu bilgileri formal ya da informal olarak alabilir.

Eğitim sisteminin ilk basamağı olan ilköğretim, çocuğun toplumsal bilgi ve becerileri kazandığı yerdir. Bundan sonraki basamaklar ilköğretimde kazanılan birikimler üzerine yükselmektedir. Bu dönem çocuğun tutum ve tavırlarının geliştiiği dönem olduğu kadar, toplumsal davranışlar, aile yaşantısı, yakın çevre ilişkilerinin de gelişim gösterdiği dönemdir. Bu dönemde edinilen bilgiler bireyin gelecek dönemdeki yaşamını da etkilemektedir.

Gerek aile içi eğitim gerekse örgün eğitimin ilköğretim döneminde çocuk yaşamı boyunca sergileyeceğı tutum ve davranışlar edinir. Bu edinimler çocuğun toplum içinde sorumluluk sahibi, çevresiyle uyumlu iyi bir vatandaş olarak bulunmasını sağladığı gibi, yanlış tutum ve davranışlarda aynı şekilde çocuğun toplum içinde zararlı bir birey olarak yaşamsı sonucunu da doğurabilir.

Çocuğun aile ortamı ve ilköğretim sürecinde kazanacağı temel alışkanlıkları üç grupta toplanabilir. Bunlar;

1. Güzel, Düzgün ve Temiz Konuşma:

Çocuk aile ortamından başlayarak ilköğretim çağında ana dilini konuşmayı öğrenir. Eğer doğru örnekler yanında konuşup, öğrenimini tamamlarsa kendi dilini aksansız bir şekilde konuşmayı öğrenir.

2. Davranış Kalıpları:

Çocuk aile içinde ve ilköğretim çağında toplum içinde nasıl davranılacağını da görerek öğrenir. Büyük – küçük ilişkileri, arkadaş grubu ile ilişkiler, anne-baba ve aile bireyleri ile ilişkilerde nasıl davranılacağını çocuk bu çağda öğrenir.

3. Paylaşma:

Çocuk ailede ve ilköğretim döneminde ayrıca paylaşma duygusu da kazanır. Kazandığı bu paylaşma duygusunu da davranış haline getirir. Paylaşma duygusunu ka-